

Askrift: ur "Fören. Smål.
Minnen:s saml. 1:sta and

ACC. N:R

M. 9078: 1-17.

Landskap: Småland

Upptecknat av:

Härad: Kinnared

Adress:

Socken: Öja

Berättat av:

Uppteckningsår:

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En bonddespelman.	s. 1, 6
Smålandsbondens bildning.	s. 2.
Om folkmelodier.	s. 5.
En lekstuga i Värmd., -	s. 8.
Bröllop i Värmd.	s. 12.
Värmdsdräkten.	s. 16.

Avskrift ur "Fören.Smål. ACC. NR. M. 9078 : /.

Minnen":s saml. 1:sta avd.

Landskap: Småland No.8. Upptecknat av:

Härad: Kinnared Adress:

Socken: Öja Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Hvarjehanda

som ej så noga kan specificeras.

Hvem utaf de gamla gubbarne och gumorne i Wärend minnes ej "Gösta i Öja".

Nämn blott hans namn, och du skall få se huru de skrynkliga ansigtena lifvas och huru de krokiga benen börja röra sig liksom till dans. Hvem war så denne "Gösta", hvars minne kunde utöfva ett så mäktigt inflytande på de gamle benen, redan färdiga att stiga ner i en graf? Åh ingenting just, endast spelman, men säkert den störste af detta slag i Wärend på sin tid, ja han skall till och med hafva öfverträffat sin lärare, Sven i Lekryd, som, enligt Göstas egen utsago, spelade så "gudommelia väl", att både "herar" och "gräbbor" kunde "fälla tårar på snöhvita kinder midt i den yrande dansen."

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En bondspel-
man.

M. 9078:2.

Vi stötte här på ett fenomen, som tyckes tariffa närmare utredning. - "När", invänder man måhända - "något dylikt ej inträffar på stora världens lysande dansnöjen, der verkliga tonkonstnärer utföra en förtrollande dansmusik, full af harmoni och behag, huru skall då en bondspelmans skrällande fiol, kunna frampressa andra tårar än missnöjets. Nej! till en sådan motsägelse, må den också låta sig bevisas, kunna endast obildade menniskor göra sig skyldiga." Dessa inkast, hvilka vi för öfrigt lemna åt sitt värde, röja emellertid föga bekantskap med såväl dessa "obildade menniskor" som med de toner, hvaraf "dessa bönder" tjusas. Vi skola egna en stunds uppmärksamhet åt bädadera.

Hvad Smälandsbonden beträffar, så har han wisst ingen boklig bildning, han vet vanligtvis ej mera, än huru han skall sköta sin jord och behandla dess produkter till sin förmån (för 50 år sedan kände han äfven detta mycket dåligt), men deremot eger han en viss naturlig bildning, en viss fantasiens utbildning, som alltjemt finner näring under lifvet i de vilda skogarne och vid de ensliga sjöarne, ställen hvarest naturen kraftigast talar till den enkla natursonens för allt skönt och underbart öppna sinne. Då slättbonden är ensam, ser det i sanning ut som han hvarken hörde eller säge; Smälandsbonden deremot både ser och hör. För hans öga är naturen en stor uppslagen bok, hvaruti han, under

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ett sällsynt
fenomen.

Smälands-
bondens bild-
ning.

M. 9078:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På dessa lekstugor, som wanligtwis tillställdes wid någon af de stora högtiderna och warade flere dagar, närmade sig de ungas hjertan till hvarandra, och månget giftermålsparti uppgjordes. Betraktelsen af dessa kunde således bilda en serdeles lämplig öfvergång till en beskrifning af brölloppen; men jag inskränker mig denna gång till att yttra blott några ord om

Bröllop i Wärend.

Bröllop.

Näppeligen torde brölloppen i något annat landskap kunnat, efter Christendomens införande, firas med så mycket högtidlighet, pomp och ståt som i gamla Wärend. Wärends-flickorna hafva neml. i detta afseende från äldsta tider haft ett särskildt privilegium framför andra [~]senska mör. S.k kronbröllop hafva wisserligen firats i alla Sveriges landskaper, men man har all anledning att tro, det Wärend är deras egentliga fädernesland. Numera får ett bröllop namn af kronbröllop, då det utmärkes af större högtidlighet, större öfverflöd på mat och dryck än wanligt, antingen nu brudens hufvud smyckas af krans eller krona, och dylika bröllop kunna wisst, med wissa efter folklifvet lämpade variationer, sägas hafva varit

M. 9078:13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gemensamma för alla landskaper. Wärendsfläckornas bröllop woro deremot werkliga kronbröllop, icke blott derföre, att bruden bar krona utan fastmer derföre, att hon wisse hvarföre hon hade rättighet att bära en sådan, och slutligen derföre att deras bröllopshögtidligheter hade kunglig sanktion. Detta omhuldande från högre ort tyckes antyda, att Wärendsfläckorna ej woro fläckor af wanliga slaget, och det har också sin rättighet. Icke alla fläckor kunde, i likhet med dem, skryta af att hafva räddat en konungs krona och aflyftat en annans, en bedrift, som upphöjt Wärendsfläckorna till historiska fläckor. Och historien berättar, hurusom den räddade konungen, hvars namn var Alle, för att bewara hägkomsten af Blenda och hennes tappra sköldmörs raska beteende mot danskarne, tillerkände dem åtskilliga företrädesrättigheter, hvilka led efter led borde fortgå till deras efterkommande och påminna dem om att "bräsa på släkten". Dessa företrädesrättigheter, som utgöra den s.k. Wärends Häradsrätt, gälla blott för de fem häraderna Konga, Kinne-walds, Allbo, Upp- och Norrwidinge, hvilka fingo det gemensamma namnet Wärnsland eller Wärend, af det dubbla skäl, att dess qvinnor varit ett värn för sitt land, och att detta land återigen varit ett värn för Götha rike.

Qvinnorna i Nindungen (Nyndungen) (Östra och Westra häraderna) Springskatbelades deremot med en särskildt tunga, springskatten kallad, ten.

M. 9078:14

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

derföre att de sprngit till skogs istället för att hörsamma Blendas uppmaning till strid mot fienden. Denna skatt belopp sig för 150 år sedan till 6 mark (12 sk.) på hvarje mantal (Croelius). Nämnda häradsrätt stadgade bland annat, "att qvinnorna i Wärende fingo rättighet att på deras bröllopsdag hafva framför sig till kyrkan spel af ludrar, trummor, pipor och andra krigiska instrumenter, liksom om de drogo i fält. Som kämpar skulle de äfven omkring lifvet bära ett bälte eller fälttecken."

Dessutom går en sägen, att konungen efter stridens slut tillställt lysande bröllop för hvar och en af de ogifta qvinnor, som deltagit i ofvannämnda krigståg mot danskarne, och att han på hvardera af dem satt den krona, de åt honom räddat, dermed gifvande till känna, att det war deras tapperhet han hade att tacka för densammas bibehållande. Han är således, enligt min tanke, den förste, som gjort kronbröllop, och Blendas sköldmör de första, som burit krona på sin bröllopsdag. Deras efterkommande skulle nu åtnjuta samma ära, om de neml. (visa) sig lika förtjenta deraf, men då detta ej alltid lät sig göra på krigisk väg, öfverflyttades betydelsen, så att kronan blef deras heders-tecken, som utmärkte sig för sedlig renhet och husliga dygder.

Hvad nu beträffar Wärendeflickornas rättighet att på sin bröllopsdag låta ledsaga sig till kyrkan och ini densamma till

M. 9078:15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Brudebänken" med trummor, pukor och andra krigiska spel, så höll den på att under en sednare tid blifva dem för alltid fräntagen. Orsaken dertill woro presterna. Den wilda krigsmusiken let måhända något för starkt i deras fridälskande öron, och böndernas deraf närda krigiska och fria ande war alltid en nagel i ögat på den ännu qvarlefvande presterliga herrsklystnaden, hvars princip det nästan alltid varit att förslafva ett folk på samma gång det gjordes till medlem af den religion, som är sjelfva frihetens. De föregåfvo, att den måhända ej så harmoniska musiken störde gudstjensten, och det kan wäl icke bestridas, lika litet som det kan nekas, att många prester ännu idag långt mera störa andakten, i fall det finns någon, med sina ingalunda wälljudande stämmor. Församlingen och presten kunde således i detta afseende varit qvitt med hvarandra. Men det är ett erkänt faktum, att dylika forntida minnen hafva haft sina farligaste motståndare i presterna (och skolläraryne), hvilka i sitt ovisa fast måhända wälmenta nit sökt utrota dem som hedniska styggelser, icke besinnande att äfven dessa kunnat kristnas och bibehållas. Så skedde också med Wärends-flickörnas omnämnda rättighet, hvilken på presternas anhängan genom 1686 års kyrkolag upphäfdes. Men bönderna hade ännu qvar sin kärlek till det gamla och fosterländska. De läto lagman Harald Strömfeldt förstå, att det ej skulle bli bra, förrän de åter-

M. 9078:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fått sin rättighet och denne ingick 1691 till konung Carl XI med en berättelse om plägsedens upphof och med anhållan om dess bibehållande, hvarpå konungen uti bref till d.v. Landshöfdingen Erik Dahlberg gaf bönderna tillåtelse att återgå till densamma. Den har numera af sig sjelf upphört, likt så mycket annat fosterländskt. Ännu för 50 år sedan infördes likväl kronbruden af brudriddare och brudmän och åtföljd af en brudstass, som erinrade om folksedens krigiska ursprung.

Äfven qvinnornas gördlar och silfverbälten hafva försvunnit med den gamla, serdeles wackra wärendsdrägtens utmönstrande af nyare tidens modejournaler.

"Gubben Gösta" hade sett många sådana drag- Wärendsdräk-
ter och beskref dem på följande sätt: Qvinnorna hade ett lifstykke ten.
af röd kamlott och öfvermåttan wida lentygsärmar. Kjorteln war
af hemväfdt blått vadmal och strumporna blå med utsyddade röda pryd-
nader. På hufvudet buro hustrurna sidenbindmössa, flickorna åter
hvita hufvudkläden, löst knutna under hakan. Silfverkedjor, stund-
om förgyllda, med förgyllda lås om halsen och silfverspännen i
skorna fulländade den wackra kostymen. Bröllopsdrägar^{na} woro dessu-
tom garnerade med röda klädeslistor, belagda med silfverplåtar,
guldspetsar och annat glitter. Deras gamla ännu bibehållna namn
är fälttecken.

M. 9078:17.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Huru karlarna i äldre tider woro klädda, känner jag icke. För 50 år sedan bestod högtidsdräkten af korta västar och jackor af blätt vadmal, gula bockskinnsbyxor och blå strumpor samt med spännen i skorna och vid knäna. - Ännu idag får man se en och annan hedersman bära denna dräkt.

M. 9078:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ett ständigt upprepande af "dä märkeligt", "dä besynnerligt" och andra förtjusta utrop flitigt stafvar och "lägger ihop" så godt han kan. Man kan ej begära, att han skall "läsa rent"; denna sköna konst är endast den kristligt bildade vetenskapsmannen i vissa fall förbehållen. För hans ära är hela naturen begäfvad med röster; när nordanvinden hviner i bergskrefvorna, hör han trollen tjuta, ja, han t.o.m. ser dem flyga fram på stormens vingar och känner huru de rycka honom med sig. Han blir förvirrad, räkar inte hem, och när ~~KXX~~ detta ändtligen lyckas honom, talar han om, att han blifvit "bergtagen". När han hör den väldiga skogen sucka för vinden, så suckar han med och höjer sin tanke till Gud med bön om förlossning ifrån - han vet ej riktigt hvad. En wissnad ("sömnad") gren lossnar och faller med ett rasslande ljud till marken - då tycker han sig höra "skogsnufovans" skratt och upphör med sitt arbete i skogen för den dagen, ty sedan skogsnymfen skrattat går i alla fall allting bakvänt och besatt.

Stormens kamp med insjöns vågor eller skogens träd sjunger för honom om lifvets strid, bäckens milda porlande ljud, då den skyndar fram mellan tufvor och blommor, för att till slut få hvila i den lugnade insjöns famn, äro för honom en sång om lifvets rätta frid, så widt skild från det lättjefulla stillastäendet. Ännu mer väckes naturligtvis inbildningskraften af foglarnes toner. Han

M. 9078:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sjunger med sångfoglarna, om han är glad; är han wemodig, frågar han göken, huru många år till han får lefva eller hurudan års-
vexten blir, eller klagar han med "kleran" i den stilla sommar-
qvällen öfver bedrägligheten af verldens löften, äfven den älska-
des otrohet, eller något dylikt, som hvilar tungt på hans hjerta.
Med ett ord, han finner sig från alla håll tilltalad, tröstad,
uppmuntrad, allt efter behof, och kanske utan att reflektera der-
öfver af naturens underbara toner. Mången gång tör han likväl höja
blicken något högre och med Frithiof fråga:"

"Hvem lärde dig, du bäck, som talar
med blommorna min känslas röst,
Hvem gaf er, nordens näktergalar
En klagan, stulen ur mitt bröst?"

Dessa toner, hvaraf naturen, som vi väl alla märkt, gen-
ljuder, och hvaraf vi alla äro i tillfälle att njuta, såvidt vi
sjelfva deraf wäckes till sympathi, och detta utgör en bestånds-
del af vårt nöje, sammansmälta i ljuf harmoni med den enkle natur-
sonens wäsen. De reproducera sedan i de wisor, han diktar eller
sjunger, hvarföre melodierna, äfven om (några) av den, såsom i
nutidens flesta folkvisor, äro smutsiga och osedliga, kunna wara
ganska friska och herrliga.

Folkvisor.

M. 9078:5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Eget är, att melodien äfven till den smutsigaste wisor har en viss melankolisk anstrykning. Männe ej denna melankoli vis å vis denna omotsvarighet mellan ord och melodi, är att tyda som en omedveten sorg öfver den sjunkna moralens omotsvarighet till hvad den borde vara. Ware härmed huru som heldst; säkert är, att såväl folklifvet som folkwisan försämrats på de sednare 50 åren. De wackra melodierna, antyda emellertid, att litsgrunden (?) ännu är ren och det derföre att den ej helt och hållet blifvit lös-sliten från sitt omedelbara förhållande till naturen.

Dessa naturens toner, om hvilka wi ordat, reproduceras vidare af den enkle natursonen, om han blifvit utrustad med ett mera än wanligt starkt tonsinne, uti de musikaliska alster, han framkallar på violinen, det instrument, som är förherrskande.

Uti dessa målar han ofrivilligt - och mer eller mindre troget - än nordanvindens ras, än westans ystra lek bland ängens blommor, än vindens allvarliga sus i den dystra granskogen, än bäckens milda sorlande m.m. dylikt, som nödvändigt måste anslå ett för naturens intryck öppet, oförderfvadt och okonstladt sinne. Om vi nu få tro, det wärendsboarne för 50 år tillbaka voro så till sinnes, och att det var stycken av denna art, som spelades, så skola vi till äfventyrs finna gubben Göstas utsago wäl ej mindre underbar men mycket mera sannolik. Och jag tillägger: lyssna

Folkmelodier.

M. 9078:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

med uppmärksamt intresse till en Smäländsmelodi, då den spelas af en skicklig hand, och du skall, isynnerhet om du är en äkta son av detta land, d.v.s. om du funnit och älskat dess egendomliga behag ifrån barndomsdagar, ej undgå att tjusas af dessa hemlandstoner, dessa underbart gripande tonmålningar, som upphöja naturen till konstnär, utan att han sjelf wet det.

En sådan af naturen uppammad konstnär skall också "Gösta i Öja" hafva varit, efter hvad man^{kan} tycka af hans egen berättelse om det sätt, hvarpå han lärde sig att spela, och folks omdöme. De två första åren af mitt lif hade jag honom till granne, och jag minns mycket väl, att jag fick leka med hans s.k. "hohoja", på hvilken han någon gång bläste, innan jag lyckats att få sönder densamma. Fiol deremot hörde jag honom aldrig spela. Jag har ofta sedan besökt honom i Öja, der han rask och kry, ehuru 83 år gammal, framlefver sina gamla dagar som undantagsman. Han fördrifver tiden - gjorde det åtminstone förr - med att på s.k. bonader afmåla tilldragelser ur den heliga historien. Men han spelar aldrig numera, ej derföre att han saknar lust dertill, utan emedan förmågan brister. "Onda bettet" har neml. för öfver 20 år sedan afundsjukt bitit af wenstra handens pekfinger och således gjort allt fiolspelande omöjligt. - "Hva då bloj sökent ätte den dan", sa en gammal karing, med hvilken jag talade härom, "alri har då

Gösta i Öja.

M. 9078:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

watt nåt rolit sojn och alri blir dä." Han försökte wäl att hålla stråken i den wenstra handen och sköta strängarne med den högra, men det ville ej lyckas.

"Då slo ja"- sa gubben -"fejolen i en stojn ä schor (svor) på att ingen aen skulle spela på an, när inte ja fe (fick) spela; men dä va jutt (lögn): när bitarne floje på hvar sett håll, spelte di så gudommelia sörglit, att ja sto som ja blitt förstojnad, tess (tills dess) de lojde (ledde) in me. Sojn (sedan) bloj ja sjuker, dä ja alri haa watt hvasken forr ella sojn (sin= sedan) å lå i fira da och kunne inte tala or. När ja sojn bloj bra, ankade ja på'at och ge (gick) ut och tänkte ja skulle kunna plocka opp bitarna och limma ihop dom; men dä wa jutt: ja wa inte go för att hetta enda bit, utom en skruf, som ja hade gjort sjelf - si ja ä lite sneckare mä skam te såanes." - Innan jag hann fråga, hvart bitarne tagit vägen, öfvergick han i hast till andra ämnen och öfverhopade mig med frågor om ditt och datt, synbarligen för att leda mina tankar i från den krossade fiolen. Jag märkte detta och skyndade derföre att vid första lägliga tillfälle fråga: "Men hvart togo då bitarna vägen?" - "Det wete necken", swarade han med ett eget skratt och med en tonvigt på ordet necken, som lät mig ana, att necken verkligen hade sin hand med i spelet. Denna misstanke gjorde mig naturligtvis ännu mera intres-

Prof på folk-
språket i Öja.

Necken.

M. 9078:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

serad. "Necken?" upprepade jag derföre, i akt och mening att han skulle tillfredsställa min nyfikenhet. Men först stirrade han på mig, så jag blef rädd, sedan blef han, som det tycktes, rädd, då jag kastade mina ögon på honom, och gick ut. Han war naturligtvis fången i en willfarelse, från hvilken jag gerna welat befria honom, om han warit mindre tystlåten. Men i detta fall kunde han, oak-tadt förnyade förfrågningar, ej förmas att öppna sin mun. Men - gamle Gösta hade i sina unga dar spelat på alla lekstugor, i alla midsommars- och jullekar och på alla bröllop i Wärend och Sunnerbo, ja han hade t.o.m. blifvit efterskickad för att spela på bröllop i Halland och Skåne. Om dessa hade han ganska intressanta berättelser att förtälja. Vi börja med att beskrifva

En lekstuga i Wärend

Lekstuga.

som för 50 år sedan tillställdes på följande sätt:

Några "herar och gräbbor" eller såsom de i andra socknar kallas "pojkar och dākor", försedda med "påsar", krukor och kor-gar, wandrade ifrån den ena stugan till den andra och erhöillo i den ena sād, i den andra malt, i den tredje smör, i den fjärde ost o.s.v. Af säden tillwerkades sedan bränvin och af maltet öl. För öfrigt bakades stärkelsepannkakor och gorān i oändlighet samt andra goda saker. På detta sätt anskaffades allt, som behöfdes till för⁹läggning, utan känbar kostnad för någon. Ingenting behöfde

M. 9078:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

köpas hem från staden. När det skulle wara riktigt högtidligt, koktes äfven kaffe af bränd råg eller brändt korn och dracks med litet honing eller enbärsirap uti istället för socker. Något annat win än bränwin föll det ingen in att anskaffa. Nu för tiden deremot skall det vara både "kunjakswin" och "smällkurkawin" (cham-pagne) att traktera "gräbborna" med, om "herana" också skola fabricera det sjelfva, som wanligtwis är fallet. Detta hemmagjorda win är ofta drickbart men sällan nyttigt för helsan. Som exempel härpå må anföras följande händelse. För några år sedan tillwerkadess på en lekstuga i Öhr ett slags win af rom, sirap, bränwin och Gud wet hvilka ingredienser, som dracks med begärlighet, men med den ledsamma påföljd att flera dogo på kuppen.

Sedan allt, som hörde till förplägningen, blifvit iordningställdt, gick man till den bonde i byn, som hade största stugan, och bad att få dansa der. Derpå gaf denne aldrig nekande svar, utan kastade t.o.m. ut sina möbler på gården för att göra svängrummet så stort som möjligt. De bästa spelmän i orten efterskickades och kommo, "herar och gräbbor" samlades från alla håll och kanter, förfriskningar bjödos, spelmännen spelade opp och snart stod glädjen högt i tak. "Hör du Stina lilla! Will du dansa mä me", eller "Stå inte der och sof, Pelle, utan kom, så ta wi oss en "schwängeromschwäng", det var allt, som behöfdes, och så bar det

M. 9078:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

åstad i flygande fart utan krus och komplimanger. Ofta säg man äfven gammal folk med silfverhvita hår deltaga i slängpolskan eller trippande figurera i minuetten midt ibland den yra och glada ungdomen. För omwexlings skull gjordes lekar, hvaribland må nämnas: "väfva valman", "skifta makar", "hälften inne och hälften ute", eller som den också kallades "fria på narri", hvilka alla gäfvö anledning till de mest komiska uppträden. War det sommar, sprang man "enkleken", "barkade läder" eller "musslade skor" ute i gröngräset, hvarefter man äter med danslystna steg hastade in i dansrummet. Att ett och annat par råkade förglömma sig derute bland buskarne war icke heller ovanligt, och deröfver oröades heller ingen utan möjligtvis en och annan svartsjuk tok, som oftast ädrog sig ett "kok stryk" för onödigt besvär. Med någonting dylikt undfägnades i flesta fall också den lycilige älskaren af sin "hjärtans kär", om han blott gjorde minsta min af att vilja företaga sig något, som stred emot god ton och anständighet. Ehuru glädjen ingenstädes kunde wara större och mera lössläppt än på dess lekstugor, så tillgick likväl allt anständigt och sedesamt. Åt de gamla wisades alltid tillbörlig aktning. Blott så länge glädjen höll sig inom anständighetens gränser, war den fullkomligt fridlyst. För öfrigt woro alla företrädesrättigheter, högmod, präl samt den stela hållning, som i våra dagar så ofta bann-

M. 9078:11.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

lyser friheten och dödar sällskapslivets nöjen, i gamla tider alldeles okända gäster. Den, som förgick sig i dessa afseenden, kunde vara säker om att blifva utkastad och kringklappad, ty på dylik förplägning sparade då, lika litet som nu. Och som hans "byaherar" alltid togo sin kamrats parti emot främmande "byaherar", antingen han nu hade orätt eller icke, så hände wissertligen ganska ofta, att ett allmänt krig på pistoler och stenkastning uppväcktes, som wanligen slutade med den förfördelande, mindre partens fördrifvande. Men dylika små skärmytslingar, långt ifrån att kasta en skugga öfver lekstugorna, bidrogo tvärtom att på det högsta illustrera desamma. Denna omständighet lär ej förundra oss, om (vi) besinna, att stridslystnad utmärkt Smälänningen alltifrån de tider, då han plägade "spänna bälte" wid gästabuden till de ännu wanliga och af blott stridsbegär föranledda slagsmålen på marknader, auktioner och andra samlingsplatser. Man skulle tro, att slagsmålet störde dansnöjet, men det var ingalunda förhållandet. Det fortgick, med få afbrott, till ljusan dag påföljande morgon. Spelmännen betaltes genom några skillingars sammanskott af hvar mansperson, hvilka upptogos af sällskapet på en tallrik, som bars omkring, åtföljd af sång och musik; detta kallades att uppbära spelpengar, eller dricka spelmanskål och utgjorde ett serdeles nöje för ungdomen.